**Datum**
10 juli 2024

**Zaaknummer**
2023-011165

**Onderwerp**
Samenwerken aan de grote opgaven in Gelderland

**Inlichtingen bij**
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl



Colleges van B&W, Besturen Waterschappen in Gelderland

cc:
Gemeentesecretarissen,
Regiodirecteuren en
Algemeen directeuren Waterschappen

Geachte Gelderse bestuurders,

## Samen werken aan de uitvoering van onze opgaven

Op 8 december 2022 nodigden we u uit voor een langjarige samenwerking op de grote ruimtelijke opgaven in Gelderland. U heeft daar positief op gereageerd en inmiddels hebben we samen regioarrangementen gemaakt en voor de NOVEX gebieden ook nog NOVEX ontwikkelperspectieven. We hebben samen de verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen FoodValley (ANF) gemaakt die nu is opgenomen in de NOVEX. Voor andere regio's zal ook een verstedelijkingsstrategie worden uitgewerkt. Het gaat hier om de samenhangende opgaven en programmering rond woningbouw, economische ontwikkeling/werklocaties en bereikbaarheid. We werken ook aan de grote opgaven in het landelijk gebied: landbouw met toekomst, natuurversterking, klimaat en voldoende en schoon water. Deze zijn in samenhang in de regioarrangementen en het ruimtelijk voorstel geland.

We zetten als betrokken overheden, vanuit onze eigen verantwoordelijkheid, de nodige stappen. Om zo met elkaar onze plannen ook uitgevoerd te krijgen. Tegelijkertijd starten wij nu zelf met de vernieuwing van onze Omgevingsvisie als een stevig stuur op onze ambities richting de middellange en lange termijn. Dat doen we parallel aan de uitvoering.

Met deze brief geven we u meer inzicht in wat u de komende maanden van ons als provincie kunt verwachten. We denken namelijk dat meer inzicht en overzicht de samenwerking nog verder helpt. In deze brief eerst meer duiding over een aantal verschillende trajecten in het ruimtelijk domein: wat is wat. Daarna benoemen we kort wanneer wat speelt en hoe we de samenwerking met u daarin zien. Dat hebben we vormgegeven als een soort kalender.

Een brief alleen vinden we niet voldoende. We bespreken deze informatie ook graag met de voorzitters en trekkers van de regionale overleggen waarin geregeld de samenhang tussen de grote opgaven centraal staat. Is helder wat we van elkaar verwachten en hebben we vertrouwen dat we zo de goede kant op werken? We organiseren daarvoor een overleg net na de zomerperiode met de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening.

## Aantal grote trajecten: wat is wat

### *Van regioarrangementen richting gezamenlijke uitvoering*

Met alle Gelderse overheden hebben we vorig jaar een stevige basis voor onze programmering gelegd in de Regioarrangementen. Dan hebben we het over een brede mix aan onderwerpen: wonen, werklocaties, bereikbaarheid, energie, natuur, etc. De regioarrangementen zijn daarmee het kader voor onze gezamenlijke vervolgstappen. Zoals u weet zijn we nu samen de Regioarrangementen per regio aan het uitwerken in een gebiedsprogrammering/ uitvoeringsprogramma. Echt met elkaar bouwen aan de uitvoering voor de komende jaren. Elk gebied gericht op de eigen opgaven en met een eigen bestuurlijk tempo. Dat is een cyclisch proces waarbij we ook gaandeweg weer nieuwe accenten kunnen leggen.

De regioarrangementen hebben we eind vorig jaar vertaald in het Ruimtelijk Voorstel dat wij als College aan het Rijk hebben aangeboden. Het Ruimtelijk voorstel bevat de belangrijkste agendapunten voor de komende jaren. Met onze regionale samenwerkingsbasis onder het ruimtelijk voorstel zijn we uniek in Nederland. Daarnaast zijn de regioarrangementen en het Ruimtelijk Voorstel voor ons inhoudelijke bouwstenen bij de vernieuwing van onze Omgevingsvisie (zie ook verderop). Verschillende ontwikkelingen voor de middellange termijn vragen ook om keuzes vanuit onze kant over waaraan en op welke plek we prioriteit geven en dat bepalen we in onze Omgevingsvisie.

### *Afspraken met Kabinet over inpassing en uitvoering grote opgaven (ruimtelijk arrangement)*

Het coördinerend ministerie van Binnenlandse Zaken nodigt ons, Gedeputeerde Staten, uit te komen tot afspraken over de inpassing en uitvoering van onze grote opgaven in de eerste helft van 2025. Deze afspraken gaan over de sturende werking van Water en bodem, energie en infrastructuur/bereikbaarheid in de ruimtelijke keuzes die we te maken hebben (niet alles kan overal). Dit zijn tevens nationale verdelingsvraagstukken. We maken ook afspraken over onderzoeken die we met elkaar uit te voeren hebben, bijvoorbeeld over de rol van waterstof in onze Gelderse economie en de haalbaarheid van meer woningen richting 2050. Daar waar we al kunnen gaan uitvoeren, zijn afspraken nodig over de inzet van instrumenten en middelen.

Ambtelijk wordt vanuit de Gelderse overheden al met ons meegedacht over de inhoud van deze overeenkomst met het rijk. We bouwen daarbij in Gelderland door op de regioarrangementen en het ruimtelijk voorstel. Naast deze ambtelijke afstemming leggen we concept afspraken graag ook bestuurlijk aan u voor aan de integrerende bestuurlijke tafels op regio niveau en we zorgen voor

een goede inhoudelijke afstemming met de NOVEX uitvoeringsagenda's die we maken in de NOVEX gebieden Arnhem Nijmegen Foodvalley en Zwolle.

Het opstellen van deze overeenkomst loopt gelijk op met de totstandkoming van de Nota Ruimte bij het Rijk (actualisatie van de nationale Omgevingsvisie), omdat deze mede bepalend is in de ruimtelijke keuzes die we maken met alle andere overheden in onze provincie. De afspraken in deze overeenkomst tussen GS en nieuwe Kabinet moeten ons helpen in de realisatie van onze opgaven in Gelderland. Deze keuzes geven ook mede richting aan onze nieuwe Omgevingsvisie.

***Vitaal Landelijk Gebied Gelderland: sterk afhankelijk van insteek nieuw Kabinet***
We werken al enige tijd aan het opstellen van het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG). Hiervoor hebben we opgavetafels en sectortafels ingericht waarin ook uw regio vertegenwoordigd is, zowel op bestuurlijk als ambtelijk niveau. Deze tafels benutten we om informatie te delen en op verschillende (tussen) producten een advies te vragen, en om het programma aan te scherpen en te verbeteren. In het concept ontwerpprogramma VLGG – maart 2024 hebben we de input die we aan de tafels ophaalden verwerkt.

De ontwikkeling van het VLGG is sterk afhankelijk van welke insteek het nieuwe Kabinet precies kiest. Dit werkt ook door op de verdere planning en participatie. We hopen in de tweede helft van 2024 daarover meer duidelijkheid te krijgen. Ook dit bespreken we in de bovengenoemde tafels. We bereiden ons nu voor op het samen vormgeven van (pre) verkenningen voor gebiedsprocessen. Hiervoor hebben we middelen aangevraagd bij het rijk. Dit is van belang om de voortgang er in te houden. En om in beeld te brengen wat er concreet moet gebeuren en hoe we dit kunnen realiseren (uitvoeringsperspectief).

Het VLGG vormt input voor een gezamenlijke programmering in de Regioarrangementen en inhoudelijk gebruiken we de inzichten ook voor het vernieuwen van onze ambities en provinciale rol in de Omgevingsvisie.

***Energievisie en provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat***
Gelderland heeft te kampen met een vol stroomnet. Dit zet een rem op ruimtelijke economische ontwikkeling, de programmering van woningbouw en nieuwe werklocaties en verduurzaming. Uitbreiding van het net is niet voor 2029 geregeld. Hoe voorkomen we dat we ook na 2030 nog met netcongestie te maken hebben? Hiervoor hebben we met het Rijk, IPO en netbeheerders een systematiek afgesproken waarin de provincies tweejaarlijks sturing geven aan de investeringsplannen van netbeheerders. Hiervoor werken we momenteel met alle regio's aan een provinciale energievisie 2030-2050. Op basis van de vastgestelde energievisie stellen we als College van GS begin 2025 een lijst met de belangrijkste energie-infraprojecten op (provinciaal Meerjaren Investeringsprogramma Energie en Klimaat pMIEK), waarop de netbeheerders (Liander en TenneT) hun investeringen baseren. Hiermee geven we uitvoering aan onze regierol op energie-infrastructuur. De harde deadline voor een pMIEK is februari 2025. Deze datum is gekozen zodat de pMIEK tijdig kan worden meegenomen in de investeringsplannen van netbeheerders. De bestuurlijke afstemming over de energievisie gebeurt via de Energyboard waarin alle

RES-regio's bestuurlijke vertegenwoordigd zijn. Daarnaast worden in weken 46-49 de gemeenten geconsulteerd.
De energievisie werkt ook door op onze programmering en kaderstelling. Voor de korte (tot 2030) en middellange termijn (2040) werken we in de programmering per gebied de regio arrangementen uit. Hier kijken we naar het slim combineren van functies en naar mogelijkheden om te prioriteren in tijd zodat vraag en aanbod van energie beter op elkaar aansluiten. Met het Rijk gaan we in gesprek over bevoegdheden voor het prioriteren van aansluitingen. De uitgangspunten uit onze energievisie vertalen we ook naar de kaders in onze Omgevingsvisie.

***Vernieuwing Gelderse Omgevingsvisie: lange termijn perspectief herijken***
De komende tijd werken wij zelf ook aan vernieuwing van onze Gelderse Omgevingsvisie. De huidige Omgevingsvisie stuurt te weinig en is niet gebiedsgericht. Het draait hier echt om onze beleidskaders die het stuur vormen voor Provinciale Staten: waar willen we dat de Gelderse samenleving naartoe gaat? Keuzes over prioritering tussen ambities, het perspectief waar we naartoe werken en ook over onze provinciale rol. Ook voor de Omgevingsvisie is de Nota Ruimte van het Rijk van belang. We bouwen daarnaast inhoudelijk door op de sporen die we hierboven in deze brief noemen.

De komende maanden starten we de participatie voor de vernieuwing van onze Omgevingsvisie. De kern is raadplegen, de besluitvorming ligt bij Provinciale Staten. Daarbij maken we onderscheid tussen het benaderen en meedoen van inwoners en van professionele partijen waar we ook de Gelderse overheden onder scharen. We hebben hierover eind mei onze eerste beelden getoetst tijdens een ambtelijke bijeenkomst met de directeuren van de waterschappen en de regiodirecteuren.

Voor het maken van onze visie zoeken we u gericht op voor advies. Dat doen we in regionale bijeenkomsten met overheden en andere professionele partijen samen:

- In de eerste ronde benaderen we de overheden op ambtelijk niveau (net na de zomer van dit jaar). Daarbij ligt het accent op scherper in beeld krijgen wat we aan moeten passen ten opzichte van onze huidige Omgevingsvisie Gaaf Gelderland. De inzichten uit deze ronde gebruiken we bij het opstellen van de kadernota. PS sturen via deze kadernota op de verdere uitwerking van de visie.
- In de tweede ronde (1e helft komend jaar) maken we een 1e ontwerp dat we breed willen toetsen. Daarvoor organiseren we ook regionale bijeenkomsten met u als bestuurder. Er ligt dan een duidelijk voorstel op tafel. Het gaat er dan om ook bestuurlijk scherp in beeld te krijgen of de uitwerking de goede kant op gaat en of we voldoende oog hebben voor de consequenties bijvoorbeeld voor de andere overheden.
- Tot slot is het in de tweede helft van volgend jaar voor alle inwoners en belanghebbenden mogelijk om bij het daarop volgende ontwerp zienswijzen in te dienen.
- Provinciale Staten stellen eind volgend jaar/begin 2026 onze visie vast.

Voor de helderheid: dat we nu onze omgevingsvisie vernieuwen betekent niet dat we onze samenwerking aan de regio programma's pauzeren. Integendeel: we hebben veel te doen dat niet kan wachten. Juist doordat we samen de uitvoering regelmatig cyclisch bijstellen, kunnen we ook altijd later nieuwe accenten toevoegen uit nieuwe kaders of opgaven. Wij doen dat dus waarschijnlijk na de vaststelling van de vernieuwde Omgevingsvisie. En iets soortgelijks verwachten we ook van de andere overheden die nu hun kaders weer bijstellen. Zo ontwikkelen we gaandeweg onze uitvoering door.

## Wanneer speelt wat

Hieronder ziet u in de vorm van een kalender welke trajecten wanneer spelen. We geven de belangrijkste brokken aan.

<table>
<tr><th></th><th colspan="4">2024</th><th colspan="12">2025</th></tr>
<tr><th></th><th>sep</th><th>okt</th><th>nov</th><th>dec</th><th>jan</th><th>feb</th><th>mrt</th><th>apr</th><th>mei</th><th>jun</th><th>jul</th><th>aug</th><th>sep</th><th>okt</th><th>nov</th><th>dec</th></tr>
<tr><td>Regionale programmering (alle Gelderse overheden)</td><td colspan="16">Samen werken aan vertaling van de regioarrangementen naar regionale programmering<br>Relaties met Regionale programma's werklocaties, Wonen, bereikbaarheid, etc.<br>Continu en cyclisch proces</td></tr>
<tr><td>Ruimtelijk Arrangement (Rijk en provincie)</td><td colspan="5">Gezamenlijke afstemming over concept overeenkomst</td><td colspan="6">Voorbereiding ondertekening overeenkomst Kabinet en GS van Gelderland</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Nota Ruimte (Rijk)</td><td colspan="5">Naar ontwerpnota</td><td colspan="6">Vaststelling Nota Ruimte</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Programma VLGG (provincie)</td><td></td><td colspan="4">Aanpassen aan insteek nieuw Kabinet</td><td colspan="3">Eerder voorziene start participatieproces</td><td colspan="3">Eerder voorzien Mogelijkheid voor zienswijzen</td><td></td><td></td><td></td><td colspan="4">Eerder voorzien Besluitvorming programma VLGG</td></tr>
<tr><td>Energievisie (provincie)</td><td></td><td></td><td>Consultatie gemeenten</td><td>Energievisie in GS</td><td></td><td>pMIEK in GS</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Omgevingsvisie (provincie)</td><td colspan="2">Raadplegen partners oa. ambtelijk</td><td colspan="3">Opstellen en besluitvorming over kadernota door PS</td><td colspan="4">Raadplegen partners oa. bestuurders op basis ontwerp visie</td><td></td><td></td><td colspan="2">Mogelijkheid Zienswijzen</td><td colspan="3">Opstellen visie/ voorbereiden besluitvorming</td></tr>
</table>

We hopen dat deze brief u meer inzicht geeft in waar we elkaar tegenkomen rond de grote opgaven in onze provincie. Zoals gezegd is een brief alleen niet voldoende. De gedeputeerde Ruimtelijke Ordening bespreekt dit totaalbeeld dan ook graag na de zomerperiode met de voorzitters en trekkers van de overleggen waar we de grote opgaven in samenhang bespreken. Voor meer informatie kunt u in uw regio ook altijd contact opnemen met een van onze regiomanagers.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland,



Commissaris van de Koning  Secretaris